

<https://helda.helsinki.fi>

Ukrainan kirkoilla on iso rooli poliittisessa kriisissä

Ketola, Mikko Juhana

2016-08-21

Ketola , M J 2016 , ' Ukrainan kirkoilla on iso rooli poliittisessa kriisissä ' , Kaleva ,
Vuosikerta. 2016 , Nro 21.8. , Sivut 48 .

<http://hdl.handle.net/10138/167979>

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

**NÄIN LÄHETÄT
TEKSTIT
JA KUVAT**

**YLÄKERTA-
ARTIKKELIT**

Kaleva, Yläkerta
PL 170,
90401 Oulu tai
artikkelit@kaleva.fi
Puhelin 044-7995 834

Tekstin pituus on 4 700
merkkiä otsikoineen, välilyön-
teineen ja kirjoittajaesittelyi-
neen. Tekstin voit lähettää
joko sähköpostina tai liitetie-
dostona.

**MIELIPIDE-
KIRJOITUKSET**

Kaleva, Lukijalta,
PL 170, 90401 Oulu
tai mielipide@kaleva.fi
Puhelin 044-7995 755

Tekstin pituus enintään
3 000 merkkiä välilyönteineen.
Kirjeissä on oltava kirjoittajan
nimi, osoite ja puhelinnumero.
Kaleva hyväksyy nimimerkit
vain poikkeustapauksissa.
Toimituksella on oikeus tarvit-
taessa käsitellä kirjoituksia.

**Lähetä kuvat ja teksti-
viestit numeroon 13222.**

KUVAT

Kännykällä: Kirjoita teksti-
kenttään LUKIJAKUVA, KU-
VAAJAN NIMI, TILANNE TEKSTI
ja lähetä kuva numeroon 13222.
Viestin hinta normaalin MMS-
viestin hinta. Toimii Elisan,
Soneran, Saunalahden, TeleFin-
landin ja DNA:n liittymillä.

Tietokoneelta: Lähetä kuva
-lomake löytyy osoitteesta
www.kaleva.fi/lukijakuva

Lähetä vain itse ottamiasi
kuvia. Muistathan, että ku-
vassa olevilta tunnistettavilta
henkilöiltä on pyydyttävä lupa
julkaisemiseen.

TEKSTIViesti

Viestin pitää alkaa kirjaimilla
MP, sen jälkeen lyödään yksi
tyhjä merkki.
Teksti ja nimimerkki on erotet-
tava pisteellä.
MALLI: MP Minusta verotus on
liian kovaa. Matti Meikäläinen.
Merkkejä saa olla enintään
200. Toimii Elisan, Soneran,
Saunalahden, TeleFinlandin ja
DNA:n liittymillä.
Viestin hinta on 0,70 euroa.
Toimitus valitsee julkaistavat
viestit.

!13222

Lähetä meille kuvia, teksti-
viestejä ja uutisvinkkejä.

Ukrainan kirkkoilla on iso rooli poliittisessa kriisissä

Näinä päivinä 25-vuotista itsenäisyyttään juhlivan Ukrainan ja Venäjän välit ovat viime aikoina jälleen kiristyneet. Hyvässä muistissa kaikilla lienee, miten nykyiseen tulehtuneeseen tilanteeseen on päädytty. Kirkkojen rooli kriisissä sen sijaan lienee vähemmän tunnettu.

Ukrainan tapahtumat ovat olleet näkyvästi esillä erilaisissa medioissa ja asiantuntijoiden analyysissä, mutta vähemmälle huomiolle on ehkä jäänyt uskonnon ja vielä aivan erityisesti uskonnollisen nationalismin varsin vahva rooli koko kriisissä.

Pohjimmiltaan kyse on ollut Venäjän haluttomuudesta päästää Ukrainaa irti poliittisesta vaikutuspiiristään ja tavoitteesta estää sen liittyminen lähempään yhteyteen EU:n ja Naton kanssa.

Samaan aikaan Venäjän ortodoksinen kirkko on ollut huolissaan siitä, että sen alaisuuteen kuuluva Ukrainan ortodoksinen kirkko voisi itsenäistyä, sillä se olisi kipeä suonenisku Moskovan patriarkaatille, joka mielellään näkisi itsensä ortodoksisen maailman johtavana valona.

Ukrainan menetys heikentäisi suuresti Moskovan patriarkaatin vaikutusvaltaa ortodoksisessa maailmassa, sillä sen Ukrainassa olevat seurakunnat muodostavat noin kolmanneksen kaikista maailman venäläis-ortodoksisista seurakunnista. Venäjän valtion ja Venäjän ortodoksisen kirkon, presidentti Putinin ja Moskovan patriarkka Kirillin intressit ovat näin olleet viime vuosina varsin yhdensuuntaiset.

YLÄKERTA

MIKKO KETOLA
mikko.ketola@helsinki.fi

"Ukrainan menetys heikentäisi suuresti Moskovan patriarkaatin vaikutusvaltaa ortodoksisessa maailmassa."

Ukraina on kirkkojen ja uskontojen suhteen hyvin mielenkiintoinen maa. Sitä voisi kuvata yhdeksi Euroopan "kirkkomielisimmistä" valtioista. Jos Suomessa olisi väkilukuun suhteutettuna yhtä paljon kirkkorakennuksia kuin Ukrainassa, niitä olisi Helsingissä runsaat 500 ja Oulussakin noin 160. Neuvostoaikana Ukrainaa kuvattiin "Neuvostoliiton raamattuvyöhykkeeksi".

Moskovan patriarkaatin alainen Ukrainan ortodoksinen kirkko on ylivoimaisesti suurin yksittäinen kirkko Ukrainassa, mutta sitä haastaa kaksi muuta ortodoksista kirkkoa, joista kumpikin on muodostunut maan itsenäistymisen jälkeen. Niiden etuna ensin mainittuun on

se, että ne ovat vahvasti kansallismielisiä ja isänmaallisia kirkkoja. Tosin Moskovan patriarkaatin kirkkokaan ei ole enää yksitahtoisen venäläismielinen, vaan sen sisällä kamppailevat kiovalainen ja moskovalainen suuntaus.

Ortodoksisten kirkkojen lisäksi merkittävä tekijä Ukrainassa on Ukrainan kreikkalaiskatolinen kirkko eli uniaattikirkko. Se noudattaa ortodoksista jumalanpalvelusjärjestystä ja sen papit voivat olla naimisissa, mutta muuten se on paa-
vin alainen. Kirkon historia alkaa 1500-luvun lopulta. Suomen ortodoksista kirkkoa muuten kutsuttiin pitkälle 1900-luvulle kreikkalaiskatoliseksi kirkoksi, mutta siinä oli kyse väärinkäsityksestä.

Kreikkalaiskatolinen kirkko on Länsi-Ukrainan valtakirkko. Neuvostoliiton aikana se joutui toimimaan piilossa, kun sen toiminta kiellettiin 1946. Se kuitenkin pysyi hyvissä voimissa ortodoksisen kirkon rakenteissa, vankileireillä, maan alla Länsi-Ukrainassa ja siirtolaisuudessa Kanadassa. Kun Neuvostoliiton olot vapautuivat 1980-luvun lopulla, kirkko nousi esiin ja otti pian paikkansa Länsi-Ukrainan mahtiteikijänä.

Ukrainan kreikkalaiskatolinen kirkko ja kaksi kansallismielistä ortodoksista kirkkoa olivat kaikkein aktiivisimpia kirkkoja Euromaidanin nimellä tunnetuissa protesteissa Kiovassa. Mielenosoitusten alkuvaiheessa kreikkalaiskatolisen kirkon ylläpitämä Ukrainan katolinen yliopisto kutsui Ukrainan kansaa kan-

salaistottelemattomuuteen. Uutiskuvissa mielenosoitusaukiolta olivat usein näkyvästi esillä juuri kreikkalaiskatolisen kirkon papit ikoneineen ja risteineen. Muidenkin kirkkojen papit tekivät oman osansa.

Euromaidanin tapahtumat johtivat Ukrainan kirkkojen huomattavaan keskinäiseen lähentymiseen. Ukrainan kirkkojen neuvosto, johon kuuluu 18 jäsentä muslimiyhteisö mukaan lukien, terävöitti ekumeenista profiiliaan Euromaidanin tapahtumien yhteydessä. Neuvosto protestoi mielenosoittajiin kohdistettua väkivaltaa, kehotti dialogiin, tuomitsi Krimin liittämisen Venäjään ja arvosteli Venäjän Ukrainan politiikkaa. Huomattavaa on, että neuvoston puheenjohtajana toimi Maidanin protestien aikana Moskovan patriarkaatin alainen Ukrainan ortodoksinen kirkko.

Ajatus yhdistyneestä Ukrainan ortodoksisesta kirkosta on saanut pontta uusimmasta poliittisesta kriisistä ja kirkkojen lähentymisestä toisiinsa. Konstantinopolin ekumeeninen patriarkaatti on kertonut aikovansa perustaa komission tutkimaan asiaa, ja kannatusta löytyy kaikista Ukrainan kolmesta ortodoksisesta kirkosta. Todennäköisesti myös kreikkalaiskatolinen kirkko olisi valmis osallistumaan jollakin tavalla prosessiin. Moskovan patriarkaattia ajatus ei varmasti miellytä, ja se tulee tekemään kaikkensa hankkeen estämiseksi.✠

Mikko Ketola on yleisen kirkkohistorian dosentti Helsingin yliopistossa.

Lukijan kuva

"Metsuri" varmaankin lounastauolla? Ei näkynyt työmaalla.

ELSI ÄIJÄLÄ

Elä 17.8.16